

วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง : บทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชน

จิราภรณ์ กาญจนสุพรรณ¹

วันที่รับบทความ	24/04/2565
วันที่แก้ไขบทความ	06/06/2565
วันที่ตอบรับบทความ	08/06/2565

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมดนตรี ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในชีวิตที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติเถลาทางด้านจิตใจ โดยจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม รวมถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกสังคมโลก ผ่านการถ่ายทอดแสดงความรู้สึกนึกคิดด้วยเสียงดนตรีและเนื้อเพลงให้ผู้รับสารได้เข้าใจและเข้าถึงความรู้สึกนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นฐานสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง มุ่งนำเสนอถึงบทบาทในการพัฒนาชาติเถลาจิตใจคนในชุมชนกะเหรี่ยงด้วยเสียงดนตรี จากการร้องเล่นดนตรีกะเหรี่ยงในพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นดนตรีที่มีเนื้อหาเรื่องราวกล่าวถึงบริบทวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยง คำสอน ค่านิยม ทศนคติ และตำนาน เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ของชุมชน ทำให้วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนทั้งในด้านมิติสังคม และมิติเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาด้านความคิด การพัฒนาด้านอารมณ์ เป็นต้น ตลอดจนการขับเคลื่อนในมิติวัฒนธรรมที่ปรากฏในรูปแบบของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การนำดนตรีกะเหรี่ยงมาแสดงในประเพณีกินข้าวห่อของชุมชนกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี ทำให้ดนตรีมีบทบาทในการสร้างพลังและเรียกขวัญกำลังใจของคนในชุมชน เสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน และเป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามาเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสืบสานประเพณี ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จะร่วมกันอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงให้ดำรงอยู่ และนำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ : ดนตรีกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี วัฒนธรรมดนตรี การพัฒนาศักยภาพชุมชน

¹นักวิชาการศึกษา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อีเมล : jjira_279.ccp@hotmail.com

Karen Musical Culture :

Role in the Development of Community Potentials

Jiraporn Kanchanasuphan¹

Received	24/04/2022
Revised	06/06/2022
Accepted	08/06/2025

Abstract

Musical culture has been considered to be one of the elements of life that is important for mental development and refinement. It has appeared in different social activities and the way of life in every society through the transmission of sentiment with music and lyrics allowing audiences to understand and feel the emotions deeply. This has been the important foundation for human potential development in aspects of society, economy, and culture. Karen musical culture has an important role in mental development and refinement of people in the Karen community through music in Karen musical performance in various ceremonies telling Karen's way of life, moral, value, attitude, legend, and historical stories of the community. Thus, Karen musical culture has influenced the development of community potential not only in the social dimension but also the economic dimension, such as conceptual and emotional development. It also has an influence on the development of community potential in the cultural dimension appearing in the local cultural preservation, for example, performing Karen music in the Karen's Wrapped Rice Feast in Ratchaburi, allowing Karen music to play a role in energizing and boosting the morale of people in the community, and strengthening the community. Also, it is the significant opportunity for people in the community to learn and participate in the continuation of tradition, which has developed the potential of people in the community on the basis of local cultural wisdom to preserve and promote Karen musical culture leading to sustainable social development in the future.

Keywords : Karen music in Ratchaburi province, musical culture, development of community potential

¹Academic officer, Art and Culture Center, Dhonburi Rajabhat University
e-mail : jjira_279.ccp@hotmail.com

บทนำ

ในสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หรือเรียกอีกอย่างว่า สังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ในประเทศมีทั้งหมด 70 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ภาษา (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564) ทำให้วัฒนธรรมมีความแตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านการดำรงอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ความเชื่อ รวมไปถึงวัฒนธรรมด้านดนตรี ที่แต่ละชาติพันธุ์มีความแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่มีวัฒนธรรมด้านดนตรีที่เป็นอัตลักษณ์ไม่เหมือนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ทั้งในด้านการร้อง การบรรเลง และบทบาทการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน ซึ่งวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทั้งในด้านสังคมและด้านจิตใจ โดยเปรียบเสมือนสิ่งที่ยึดโยงโครงสร้างทางสังคมให้ดำรงอยู่ เนื่องจากความสัมพันธ์ต่าง ๆ ทางสังคมนั้น จะต้องมีความเป็นฐานสำคัญในการยึดโยงหลอมรวมให้เกิดความมั่นคง ทำให้วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญ และนับว่าวัฒนธรรมเป็นรากฐานสำคัญของการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน (ประเวศ วะสี, 2547, น. 23)

วัฒนธรรมด้านดนตรี นับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อกลุ่มชนทุกกลุ่มในสังคมไทย ซึ่งคนมักจะมีวิถีชีวิตสอดคล้องและเกี่ยวข้องกับดนตรีในทุก ๆ กิจกรรมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม แม้กระทั่งการถ่ายทอดแสดงความรู้สึคนึกคิดที่ส่งผ่านทางเสียงดนตรีและเนื้อเพลงให้ผู้รับสารได้เข้าใจและเข้าใจถึงความรู้สึกนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นวัฒนธรรมดนตรีจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญที่เข้ามามีบทบาททางสังคมในทุก ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชนใดก็จะมีดนตรีเป็นอัตลักษณ์เป็นของตนเอง เพื่อให้สำหรับแสดงให้เห็นถึงความเป็นแบบฉบับของกลุ่มชนตนเอง นอกจากนี้เสียงของดนตรียังบ่งบอกถึงสำเนียงภาษาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และภาษานี้เองเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอารยธรรมของมนุษยชาติ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2553, น. 5) ทั้งนี้ดนตรีของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง จึงแฝงไปด้วยความหมายและบทบาททางสังคมที่สอดแทรกไว้ในบทเพลง โดยมีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสอดแทรกเนื้อหา ข้อคิด คติความเชื่อผ่านเรื่องราวในบทเพลงอย่างชัดเจน (จรัญ กาญจนประดิษฐ์, 2547, น. 2)

การดำรงอยู่ของกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะมีความผูกพันกับทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยจะอาศัยอยู่บนพื้นที่ราบสูง หรือในป่าเขา ทำให้มีความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตการดำรงอยู่ที่มีความสอดคล้องกับธรรมชาติ ส่งผลให้วัฒนธรรมด้านดนตรีมีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมและกิจกรรมการดำเนินชีวิตในสังคมของชาวกะเหรี่ยง โดยจะนำเรื่องราวและสิ่งรอบตัวที่ประสบมาเรียงร้อยเป็นเนื้อเพลงและสร้างท่วงทำนองดนตรีให้มีความเป็นพื้นถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี เป็นกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่มีวัฒนธรรมด้านดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง คือนักดนตรีกะเหรี่ยงจะใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีหลักในการบรรเลงในวง ใช้กลอง ฉิ่ง กรับ ฉาบ ในการตีประกอบจังหวะ และมีการขับร้องประกอบการบรรเลงด้วยเนื้อร้องที่สอดแทรกความเชื่อ ความคิด คติสอนใจต่าง ๆ ไว้ในบทเพลง ทำให้ดนตรีกะเหรี่ยงเกิดความน่าสนใจ ส่วนกลุ่มกะเหรี่ยงในพื้นที่อื่น ๆ นั้นจะใช้นาเดย์หรือพิณกะเหรี่ยงในการตีเป็นท่วงทำนองหลักของการเล่นดนตรี นอกจากนี้

ดนตรีกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี มักจะร้องเล่นกันในพิธีกรรมที่สำคัญ ๆ ของชุมชน เช่น พิธีกินข้าวท้อ พิธีผูกแขน พิธีไหว้ต้นไม้ พิธีงานศพ พิธีงานแต่งงาน เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบันดนตรีกะเหรี่ยงถูกนับมาเป็นสื่อที่ช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพชุมชนในมิติต่าง ๆ ของสังคม เช่น การใช้ดนตรีกะเหรี่ยงในการประชาสัมพันธ์ชุมชน การนำดนตรีมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้อยู่ในกฎระเบียบที่พึงงาม การนำดนตรีมาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมด้านดนตรีกะเหรี่ยง จึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน ซึ่งดนตรีเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนทั้งในมิติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี การดำรงอยู่ในวิถีของชุมชน ตลอดจนประวัติศาสตร์ ตำนาน เรื่องเล่าขานที่จะถูกถ่ายทอดผ่านทางวัฒนธรรมดนตรีจากบรรพบุรุษสู่คนยุคปัจจุบัน

เนื้อเรื่อง

ความหมายและคุณค่าของวัฒนธรรมดนตรี

ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในโลกนี้ ย่อมมีภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของพื้นที่ มีความเจริญรุ่งเรืองในอารยธรรมในรูปแบบเฉพาะของตน โดยภาษาของแต่ละชนชาตินั้นมีหลากหลายภาษา และรูปแบบ โดยภาษาที่ชนทุกชาติสามารถเข้าใจและรับรู้การสื่อสารกันได้คือ ภาษาทางดนตรี ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมและวิถีความเป็นอยู่ของแต่ละกลุ่มชนชาติจะมีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่และบริบทของประเทศของตน แต่ภาษาทางดนตรีนั้น นับเป็นภาษาเดียวที่สามารถสื่อสารให้กลุ่มคนทุกชนชาติทั่วโลกเกิดความเข้าใจร่วมกันได้ในด้านอารมณ์ความรู้สึก (Emotion) เช่น อารมณ์เศร้า อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์ตื่นเต้น อารมณ์ดีใจ เป็นต้น โดยอารมณ์ทางภาษาดนตรีที่เกิดขึ้นในบทเพลงนั้น จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นสากลของความเข้าใจ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ดนตรีเป็นภาษาสากล (วิรัช ชูสูงเนิน, 2520, น. 99)

วัฒนธรรมทางด้านดนตรีจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้กล่อมจิตใจมนุษย์ของคนทุกชนชาติ และกลุ่มชาติพันธุ์ ดนตรีนั้นนอกจากจะมีเสียงดนตรีที่ส่งผลโดยตรงต่อความรู้สึกแล้วนั้น บทร้องหรือการแต่งเนื้อเพลงนั้นก็ล้วนเป็นส่วนสำคัญทางดนตรีที่จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการเรียบเรียง สร้างสรรค์เนื้อร้องให้มีความไพเราะโดนใจ และเข้ากับยุคสมัย อารมณ์ของคนในสังคม ดนตรีจึงเป็นศาสตร์ที่สำคัญต่อการพัฒนาสภาพจิตใจ ความรู้สึกของคนในทุกสังคม ทุกชนชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ในทุก ๆ สังคมควรหันมาให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมดนตรีมากยิ่งขึ้น (กรรณิการ์ สัจกุล, 2532, น. 37-40)

ดนตรีจึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการปรุงแต่งจิตใจให้มีความสมบูรณ์ที่ควบคู่ไปกับร่างกาย อันประกอบไปด้วยปัจจัยพื้นฐานทั้งสี่ประการในการดำรงชีวิต คือ ด้านอาหาร ด้านยารักษาโรค ด้านเครื่องนุ่งห่ม และด้านที่อยู่อาศัย โดยดนตรีนั้นจะปรากฏสอดแทรกอยู่ในชีวิตในมิติต่าง ๆ (สุกรี เจริญสุข, 2532, น. 52-55) ดังนี้

ดนตรีในชีวิตประจำวัน นับเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในกลุ่มคนแต่ละสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การฟังเพลงจากแหล่งต่าง ๆ ผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่มีการเล่นดนตรีประกอบ รวมไปถึงการเล่นดนตรีประกอบพิธีกรรมหรือประกอบการทำงาน อาทิ

เพลงพานพาง เพลงสงพาง เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเหย่ยไข่มดแดง เป็นต้น (ไชแสง ศุขวัฒน์, 2541, น. 32) และในขณะที่เราอยู่เพียงลำพัง เราก็อาจจะใช้เสียงเพลง เสียงดนตรีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เราเพลิดเพลินและขับเคลื่อนเราให้มีความรู้สึกและอารมณ์ไปในทิศทางที่เราต้องการ เป็นต้น ส่วนดนตรีกะเหรี่ยงนั้น มีเพลงที่ใช้ร้องเล่นในชีวิตประจำวัน คือ เพลงกองก่องก้วย เป็นการบรรยายเกี่ยวกับธรรมชาติและวิถีปฏิบัติของคนในชุมชน ทำให้เห็นภาพบริบทของวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรีอย่างชัดเจน

ดนตรีที่มีความสัมพันธ์กับจิต ดนตรีเป็นศิลปะที่มีความบริสุทธิ์ที่มีคุณสมบัติสุนทรีย์ความมีจิตว่าง ทั้งนี้หากดนตรีมีการดำเนินทำนองที่หยาบ ก็จะทำให้จิตของคนที่ได้รับฟังมีความรู้สึกหยาบไปด้วย ในทำนองเดียวกันหากดนตรีมีความนุ่มนวล อ่อนโยน ละเอียดอ่อน และอ่อนหวาน ก็จะทำให้ผู้ที่สัมผัสและรับฟังมีจิตที่อ่อนหวาน อ่อนโยนละเอียดอ่อนไปดังดนตรีนั้นด้วย อาจกล่าวได้ว่า ดนตรีเป็นสิ่งที่จะนำพาจิตใจของมนุษย์ไปสู่ความขาวหรือความดำได้ ดนตรีกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี มีเพลงเหย่ยเอ้เหนือ มีท่วงทำนองที่อ่อนโยน เนื้อหาเพลงบรรยายถึงความรักความปรารถนาดีของบุคคลอันเป็นที่รัก และการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายมีความสุขของมนุษย์ ทำให้ผู้ฟังเกิดความสงบและมีจิตใจที่อ่อนโยนไปตามท่วงทำนองและเนื้อหาของบทเพลง

ดนตรีในพิธีกรรมและศาสนา จะเห็นได้ว่าดนตรีเป็นส่วนสำคัญที่จะสามารถนำพาจิตใจมนุษย์ไปสู่ความดำหรือความขาวได้นั้น ดนตรีจึงถูกนำมาเป็นเครื่องมือสำคัญในพิธีกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น รูปแบบการสวด ดนตรีที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ในสังคมไทยเองเรามักจะพบในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของคนในสังคม เช่น ในทางศาสนาเราจะพบการบรรเลงดนตรีประกอบพิธีประเภทเพลงหน้าพาทย์ต่าง ๆ เป็นต้น (ไชแสง ศุขวัฒน์, 2541, น. 48) ซึ่งดนตรีกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรีนั้น มีเพลงอั้งหมี่ถ่อง เป็นเพลงที่ใช้ในพิธีกินข้าวห่อของชาวกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี เพื่อเรียกขวัญและสร้างกำลังใจให้กับคนในครอบครัว

ดนตรีกับการเมือง ขงจื้อ ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวจีนได้กล่าวว่า “จากประสบการณ์ของมนุษยชาติหลายศตวรรษชี้ให้เห็นว่า ไม่มีสิ่งใดเชื่อมความสัมพันธ์ของมนุษย์กระชับได้ดีเท่าเสียงดนตรีและเสียงเพลง” ทำให้เราจะพบว่าดนตรีจะถูกใช้ในกระบวนการหาเสียงของนักการเมืองในรูปแบบของการแต่งเนื้อเพลงใส่ท่วงทำนองเพื่อโน้มน้าวใจให้ประชาชนมั่นใจและไว้วางใจที่จะให้ตนเองเข้ามาเป็นผู้นำ ดนตรีกะเหรี่ยงนั้นมีการร้องเล่นเพลงยอ ซึ่งเป็นการบรรยายถึงลักษณะผู้นำที่ดีของชุมชน ทำให้บทเพลงเป็นสื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้นำครอบครัวและชุมชนที่ดี

ดนตรีในทางการศึกษา จากการที่ดนตรีส่งผลต่อจิตใจมนุษย์ ทำให้ดนตรีถูกนำมาเป็นเครื่องมือในด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กนักเรียน ส่งเสริมด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้าอีกด้วย (ณชชา พันธุ์เจริญ, 2553, น. 89) ชุมชนกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรี มีเพลงอั้งหมี่หม่องเลิงนาไถ่เหลิง เป็นการบรรยายถึงการทำความดีมีท่วงทำนองสนุกสนาน ใช้สำหรับการเรียนการสอนให้เด็กในชุมชนร้องเล่นเวลาว่าง

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่า วัฒนธรรมดนตรี นับเป็นองค์ประกอบหนึ่งในชีวิตที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติทางด้านจิตใจ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม รวมถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกสังคมโลก ทั้งนี้วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง ในจังหวัดราชบุรีก็นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทใน

การพัฒนาขัดเกลาจิตใจคนในชุมชน ซึ่งจะมีการร้องเล่นดนตรีกะเหรี่ยงในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมไหว้ต้นไม้ พิธีงานศพ พิธีเรียกขวัญ ตลอดจนประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ดนตรีกะเหรี่ยง เป็นสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนและสร้างความบันเทิงให้กับคนกะเหรี่ยงในชุมชน เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้าหลังจากการทำงาน

ดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

ดนตรี เป็นภาษาที่ใช้สื่อสารทำความเข้าใจในมิติของอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อสังคมทุกกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างยิ่ง โดยดนตรีได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในหลากหลายด้าน (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2561, น. 71) ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ดนตรีจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ดังนี้

การพัฒนาทางด้านความคิด เสียงดนตรีเป็นเสียงที่มีความไพเราะ เกิดจากรูปแบบการสร้างสรรค์ท่วงทำนองอย่างละเอียดลออของคน การฟังเพลงหรือดนตรีจึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาทางด้านความคิด เสริมสร้างจินตนาการให้แก่ผู้ฟังเป็นอย่างดี ทำให้ดนตรีเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาความคิดในทุกกลุ่มคนทุกเพศทุกวัย

การพัฒนาทางด้านอารมณ์ ดนตรีเป็นศาสตร์ที่ส่งผลต่อความรู้สึกทางจิตใจโดยตรง จึงทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ความรู้สึกได้จากการฟังดนตรี และได้เรียนรู้และตอบสนองทางอารมณ์ไปกับท่วงทำนองของดนตรีที่ได้สัมผัส ดนตรีจึงเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาเสริมสร้างทางด้านอารมณ์อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ ดนตรียังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในมิติเชิงเศรษฐกิจที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบของการท่องเที่ยว โดยมีการนำดนตรีมาใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างรายได้ และสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน เช่น การเล่นดนตรีในงานรื่นเริงต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งในปัจจุบันดนตรีในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ยังมีบทบาทในการสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน สร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำศักยภาพมาต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ ทั้งนี้ทำให้เห็นว่า ดนตรีจึงมีบทบาทต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทั้งในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

จากข้อมูลด้านดนตรีกับการพัฒนาศักยภาพมนุษย์นี้เอง ทำให้เห็นว่า ดนตรีนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทั้งในด้านมิติสังคม และมิติเศรษฐกิจ ตลอดจนการขับเคลื่อนในมิติวัฒนธรรมที่ปรากฏในรูปแบบของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ ทั้งนี้วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การใช้ดนตรีกะเหรี่ยงประชาสัมพันธ์กิจกรรมชุมชน การนำดนตรีกะเหรี่ยงแสดงในลานวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสถึงความไพเราะของดนตรีกะเหรี่ยง เป็นต้น

บทสรุป

วัฒนธรรมดนตรี ถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งในชีวิตที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติเถลาทางด้านจิตใจ โดยจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม รวมถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกสังคมโลก ทั้งนี้วัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง ในจังหวัดราชบุรีนั้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการพัฒนาชาติเถลาจิตใจคนในชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ ซึ่งจะมีการร้องเล่นดนตรีกะเหรี่ยงในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีกรรมไหว้ต้นไม้ พิธีงานศพ พิธีเรียกขวัญ ตลอดจนประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ ดนตรีกะเหรี่ยง เป็นสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนและสร้างความบันเทิงให้กับคนกะเหรี่ยงในชุมชน เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้าหลังจากการทำงาน โดยบทเพลงและเครื่องดนตรีที่เป็นองค์ประกอบหลักของดนตรีกะเหรี่ยง ประกอบด้วย 1. แคน 2. กรับ 3. ฉาบ 4. กลอง 5. ฉิ่ง โดยบทเพลงที่ใช้ในการร้องนั้นได้มีเนื้อหาเรื่องราวที่กล่าวถึงบริบทวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยง คำสอน ค่านิยม ทัศนคติ และตำนาน เรื่องเล่า ประวัติศาสตร์ของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ทำให้เห็นว่าดนตรีนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ทั้งในด้านมิติสังคม และมิติเศรษฐกิจ ตลอดจนการขับเคลื่อนในมิติวัฒนธรรมที่ปรากฏในรูปแบบของการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ รวมถึงวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยง จังหวัดราชบุรี ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยมีการส่งเสริมให้ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การใช้ดนตรีกะเหรี่ยงประชาสัมพันธ์กิจกรรมชุมชน การนำดนตรีกะเหรี่ยงแสดงในลานวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสถึงความไพเราะของดนตรีกะเหรี่ยง การนำดนตรีกะเหรี่ยงมาเป็นสื่อกลางในการสร้างความรักความสามัคคีให้กับชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ทำให้เห็นว่าวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพคนในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพคนในชุมชนบนฐานภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นที่จะร่วมกันอนุรักษ์และส่งเสริมให้ดำรงอยู่ในชุมชน

ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชุมชนกะเหรี่ยงด้วยการนำวัฒนธรรมด้านดนตรีมาเป็นสื่อกลางของการพัฒนานั้น จะต้องได้รับความร่วมมือในหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน และต่อยอดภูมิปัญญาด้านดนตรีเอาไว้เป็นเครื่องมือในการรวมพลังของคนในชุมชน เช่น การศึกษาเรื่องแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมกะเหรี่ยงจังหวัดราชบุรีสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการระดมความคิด วางแผนและสร้างเครือข่ายให้กับชุมชนกะเหรี่ยง เพื่อดึงศักยภาพคนกะเหรี่ยงในชุมชนสู่การขับเคลื่อนงานพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพคนในชุมชนด้วยการนำพิธีกรรมของคนในชุมชนมาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ อาจนำวัฒนธรรมด้านดนตรีเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กร หรือสร้างแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงสำหรับการเรียนรู้ของคนในชุมชน หน่วยงานภาคเอกชนอาจจะเข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนและสนับสนุนด้านการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมดนตรีกะเหรี่ยงให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนมากยิ่งขึ้น รวมถึงภาคพลังประชาชนที่เป็นการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชนกะเหรี่ยงเอง จะต้อง

มีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมดนตรี จะต้องขับเคลื่อนและดึงศักยภาพด้านดนตรีของตนเอง ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งในด้านการเป็นเครื่องมือของการพัฒนาจิตใจ พัฒนาสังคม และพัฒนา เศรษฐกิจให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็งเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). **กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : นิเวศและความท้าทาย**. ค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.tsri.or.th/dl/548>.
- กรรณิการ์ สัจกุล. (2532). **ดนตรีศึกษา : จากบ้าน วัดและวัง สู่สถาบันอุดมศึกษา**. วารสารครุศาสตร์, 18(1-2), น. 37-40.
- ไขแสง สุขะวัฒน์. (2541). **เครื่องดนตรีของวงดุริยางค์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- จรัญ กาญจนประดิษฐ์. (2547). **การศึกษาดนตรีชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านก่องม่องทะ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี**. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยดุริยางวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัชชา พันธุ์เจริญ. (2553). **สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส.
- ณรุทธ์ สุทธิจิตต์. (2561). **ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2547). **การพัฒนาต้องเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้ง**. กรุงเทพมหานคร : กองส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2553). **คลาสสิกสังวาส : รวบรวมความเกี่ยวกับดนตรีคลาสสิกในหลากหลายมุมมอง**. นครปฐม : สำนักพิมพ์วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิรัช ชูสูงเนิน. (2520). **ดนตรีสำหรับครูประถมศึกษา**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุกรี เจริญสุข. (2532). **จะฟังดนตรีอย่างไรให้ไพเราะ**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.